

psykomotorik

AFSPÆNDING, KROP OG PSYKE #4/2025

TEMA

Psykomotorik på beskæftigelsesområdet

Relationel og empatisk tilgang til ledige

+

Få styr på OK26

DANSKE
PSYKOMOTORISKE
TERAPEUTER

47. årgang, 2025

UDGIVES AF:

Danske Psykomotoriske Terapeuter (DAP)
Ordrup Jagtvej 44a, 2920 Charlottenlund
www.dap.dk, dap@dap.dk, tlf. 33791260

ÅBNINGSTIDER

Mandag og torsdag 9-15,
onsdag og fredag 9-13. Tirsdag lukket
Frokostlukket: kl. 11.45-12.15

REDAKTION

Jon Kirketerp Jørgensen (redaktør)
Karl Johnsen

Forslag til artikler eller kommentarer til allerede bragte artikler og boganmeldelser sendes til redaktøren. Eftertryk – også i uddrag – kun med kildeangivelse.

Synspunkter i artikler med navngiven forfatter er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med DAP's holdninger.

Hvis et blad udebliver, skal du kontakte DAP. Årsabonnement for ikke-medlemmer af DAP: 385,- kr.

LAYOUT

MEFU Grafisk Design, mette@funck.dk

TRYK

Stibo Graphic
Saturnvej 65
8700 Horsens

ANNONCER

Kontakt redaktøren på jkj@dap.dk

OPLAG

1.200 eksemplarer

NÆSTE NUMMER

Deadline 20. februar 2026

Psykomotoriske terapeuter arbejder med sundhedsfremme inden for bl.a. børne-, voksen- og ældreområdet, med fysisk og psykisk arbejdsmiljø, på det psykiatriske og socialpsykiatriske område og med revalidering og rådgivning af ledige, langtidssygemeldte m.m. Arbejdsformen kan både være som ansat og som selvstændig i egen privat praksis.

Læs mere om faget på www.dap.dk

FORSIDEFOTO: JØRGEN TRUE

Krop, psyke og beskæftigelse: Hvorfor psykomotorisk terapi gør en forskel

Når vi taler om beskæftigelse, taler vi ofte om økonomi, pligt, arbejdskraftmangel, og om hvorvidt vores systemer er effektive nok. Men vi taler alt for sjældent om det menneske, der står midt i det hele – og om de komplekse sammenhænge mellem krop, psyke og arbejdsevne.

For de ledige, som psykomotoriske terapeuter møder i kommunerne, er ledighed ikke et simpelt spørgsmål om manglende kvalifikationer eller manglende motivation. Det er mennesker med lang historik i jobcentret, mennesker med skjulte eller uafklarede lidelser, gamle traumer, kropslig overbelastning og en hverdag præget af symptomer, der slører deres ressourcer. Det er borgere, som ofte selv har svært ved at forklare, hvad det egentlig er, der står i vejen for, at de kan fastholde et arbejde.

Og netop her viser den psykomotoriske faglighed sin styrke.

Vores felt bygger på en dyb forståelse af, at krop og psyke ikke er to adskilte verdener – de er gensidigt formende, gensidigt forstyrrende og gensidigt helende. Når en psykomotorisk terapeut arbejder med en ledig borger, arbejder vi derfor ikke kun med kroppen, og ikke kun med det mentale. Vi arbejder med helheden. Med nervesystemet. Med tryghed. Med evnen til at mærke grænser, energi og handlekraft. Og med at skabe kontakt til de ressourcer, der stadig er der, men som ofte ligger gemt under år af usikkerhed og nederlag.

Ledere i kommuner og i de eksterne tilbud, som borgerne visiteres til, fremhæver hvordan psykomotoriske terapeuter formår netop det: at hjælpe de borgere, som resten af systemet ofte har svært ved at få i tale. Borgere med komplekse problemstillinger, som har brug for en fagperson, der kan se hele mennesket – ikke kun diagnosen, og ikke kun CV'et.

I en tid hvor beskæftigelsesindsatsen igen er under forandring, og hvor kravene til dokumentation og effekt fortsat er eksisterende, er det vigtigt at insistere på faglighedens værdi: At udviklingen af arbejdsevne ikke kun er et spørgsmål om at "gøre mere", men om at styrke menneskers fundament indefra.

Den psykomotoriske indsats er ikke et quickfix. Den er helhedsorienteret, relationsbåret og virkningsfuld – og den bør være en naturlig del af enhver kommunes indsats rettet mod borgere med komplekse udfordringer.

Anne Marie Horn
December 2025

I DETTE NUMMER

Tema om psykomotorik på beskæftigelsesområdet

TEMA: PSYKOMOTORIK PÅ BESKÆFTIGELSESOMRÅDET

Med en relationel og empatisk tilgang hjælper psykomotoriske terapeuter ledige tættere på arbejdsmarkedet. Vi har besøgt Udviklingshuset Brain & Body.

s. 6

FÅ STYR PÅ OK26

Overenskomsterne skal genforhandles, men hvad går det hele egentlig ud på? Få styr på OK26 lige her.

s. 22

NYUDDANNET PÅ ARBEJDS- MARKEDET – JEG VED STADIG IKKE HELT, HVAD JEG KAN

Et år efter dimission og nystartet i arbejde vender Claudia Knudsen tilbage til spørgsmålet: Hvad kan jeg som psykomotorisk terapeut?

s. 28

KORT NYT SIDE 4 /// TEMA SIDE 6 /// FIK MERE I LØNPOSEN MED DAP'S HJÆLP SIDE 15 /// POLITISK ANALYSE – INKLUSION SIDE 16 /// ARBEJDSKADER SIDE 19 /// DEBAT SIDE 27 /// KURSER SIDE 31

NYE ANSATTE I DAP'S SEKRETARIAT

DAP har opgraderet sekretariatet med nye kompetencer, som skal løse opgaver, der længe har været efterspurgt af medlemmerne.

Teresa Lomholt, der er uddannet socialrådgiver og nu kandidatstuderende i jura, er ansat som socialrådgiver og juridisk konsulent. Hun skal blandt andet yde juridisk sparring og deltage i sekretariatets generelle sagsbehandling især med fokus på sociale sager og sager om arbejdsskader.

Desuden er Puk Amalie Dyrby, der er uddannet art director og grafisk designer, ansat til at løfte brugeroplevelsen og det visuelle udtryk på dap.dk og DAP's generelle visuelle udtryk på tværs af platforme.

Endelig er Jon Kirketerp Jørgensen, der er uddannet journalist, ny kommunikationsansvarlig og redaktør på Fagbladet Psykomotorik.

Arbejder du i en kommune? Så skal du måske have ny arbejdsgiver

Er du ansat i en kommune? Så kan du blive berørt af den del af sundhedsreformen, som træder i kraft til januar 2027, hvor en række opgaver flytter fra kommuner til regioner.

Det gælder akutsygeplejen, dele af den avancerede genoptræning, patientrettet forebyggelse og de midlertidige pladser, herunder akutpladser, som bliver til de nye sundheds- og omsorgspladser. Målet er bedre sammenhæng og kvalitet i indsatsen.

Det kan betyde nye arbejdsgivere, ændrede rammer eller nedlæggelse af stillinger.

I løbet af 2026 fastlægges aftaler om drift og medarbejderoverførsel, og senest 1. december 2026 skal nye ansættelsesbreve være klar. Overdragelsen sker efter virksomhedsoverdragelsesloven, så dine rettigheder – løn, pension og anciennitet – bevares i overenskomstperioden. Der forhandles samtidig om løsninger, der sikrer tryghed.

Vi er klar til at hjælpe dig med en sikker overgang, så dine rettigheder ikke forringes. Kontakt os, hvis du bliver berørt, eller hvis du tror, at du måske bliver berørt.

NETVÆRKSMØDER I AARHUS

Tre gange i løbet af efteråret har de psykomotoriske terapeuter Steen W. Elkjær-Christensen og Kristina Secher i DAP-regi inviteret medlemmer til netværksmøde i DAP's lokaler på Lynfabrikken i Aarhus. Netværksmøderne har debriefing som fokus og er især målrettet selvstændige psykomotoriske terapeuter, men alle DAP-medlemmer er velkomne, såfremt der er plads. Netværksmøderne fortsætter i 2026, så hold øje med DAP's facebook-side, hvor nye datoer bliver offentliggjort.

ÆNDRERE MOMSREGLER FOR FRITIDS- OG UNDERVISNINGS- AKTIVITETER

Den 1. januar 2026 bliver en række ydelser momspligtige. Det er resultatet af en afgørelse fra EU-Domstolen, der betyder, at en række fritids- og undervisningsaktiviteter, der tidligere har været fritaget for moms, nu som udgangspunkt bliver momspligtige. Det kan f.eks. være holdtræning i fitnesscentre, personlig træning, yoga, dans, sang- og musikundervisning.

Regeringen har foreslået to tiltag, der skal modvirke konsekvenserne af de nye regler: Dels vil regeringen momsfritage aktiviteter til børn og unge under 30 år. Det er allerede vedtaget. Desuden foreslår regeringen at indføre et nyt personfradrag, så voksne over 30, der køber ydelser, der nu bliver momspligtige, kan fradrage udgiften i deres personlige skattebetaling.

I DAP følger vi udviklingen og vil fortsat orientere medlemmerne løbende efterhånden som afklaring af regler, undtagelser og fradrag falder på plads.

Vi vil desuden forsøge at få afklaret mere konkret, hvilke ydelser der bliver momspligtige, og om visse ydelser kan fritages, fordi de kan karakteriseres som sundhedsydelser. Efterhånden som det arbejde skrider frem, vil vi orientere medlemmerne.

I mellemtiden opfordrer vi til, at du kontakter SKAT for at få afklaret, hvordan de nye regler påvirker din konkrete situation.

NB: Du skal først opkræve moms, når din årlige momspligtige omsætning overstiger 50.000 kroner.

.....

Danske Regioner ser positivt på psykomotorisk terapi i indsatsen for unge med angst og depression

I slutningen af oktober mødtes DAP's forkvinde Anne Marie Horn med Danske Regioner for at drøfte, hvordan psykomotoriske terapeuter kan indgå i den kommende regionale indsats for 18-24-årige med let til moderat angst og depression.

Fra 1. juli 2026 overtager regionerne nemlig ansvaret for at tilbyde behandling til denne gruppe. En opgave som før lå hos psykologer med ydernummer. Regionerne skal sammensætte behandlingstilbud, som både kan indeholde gruppeforløb, digitale forløb og individuelle forløb. Regionerne kan sammensætte tilbuddet med både faste ansættelser og med selvstændige klinikker.

Vores budskab var, at psykomotorisk terapi kan spille en vigtig rolle – både som indledende forløb, med fokus på psykoedukation, mestring og kropsforståelse og som supplement til samtaleterapi hos en psykolog. Danske Regioner tog positivt imod vores forslag og vores indspil bliver taget med i det videre arbejde.

De endelige faglige rammer fastlægges i en bekendtgørelse fra ministeriet efter nytår, og vi følger selvfølgelig arbejdet tæt.

Hvis du har erfaringer med målgruppen, og du er interesseret i et samarbejde med regionerne, er du velkommen til at kontakte os.

Relationel og empatisk tilgang hjælper ledige tættere på arbejdsmarkedet

Med udgangspunkt i den psykomotoriske faglighed hjælper de to psykomotoriske terapeuter **Freja og Kevin** ledige med komplekse udfordringer videre i arbejdslivet. Den kropslige og relationelle tilgang til indsatsen giver gode resultater.

AF JON KIRKETERP JØRGENSEN | FOTO JØRGEN TRUE

I **Udviklingshuset Brain & Body** arbejder psykomotoriske terapeuter med nogle af de borgere, der er længst væk fra arbejdsmarkedet. Gennem forløb, altid med udgangspunkt i en empatisk tilgang til de ledige, balancerer de støtte og krav, hjælper de ledige med at genfinde ressourcer, mestre deres udfordringer og afklare deres arbejdsevne – og ofte også deres tro på sig selv.

Vi møder de psykomotoriske terapeuter Freja Witt og Kevin Petersen i Udviklingshuset Brain & Body i Hellerup, hvor de begge er ansat som job- og kropkonsulenter.

Brain & Body er en såkaldt anden aktør på beskæftigelsesområdet. Det vil sige, at kommuners beskæftigelsesafdelinger kan købe udviklingsforløb til ledige, der har behov for en særlig indsats.

Det er typisk ledige med komplekse helbredsmæssige og sociale udfordringer og en længere ledighedshistorik, der finder vej til Brain & Body.

Igennem forløb af 13 ugers varighed – de fleste borgere er dog hos Brain & Body i flere sammenhængende forløb – arbejder Kevin og Freja med at få afklaret og udviklet borgernes arbejdsevne. Forløbene afsluttes med, at der bliver skrevet en såkaldt progressionsrapport til kommunen, som så har et mere oplyst grundlag at træffe afgørelse om borgerens videre færd på.

“Målet med vores arbejde er altid at få borgerne tættere på arbejdsmarkedet i form af for eksempel småjob eller et fleksjob. Og hvis det ikke er realistisk, få afklaret deres situation, så der kan blive truffet afgørelse om førtidspension,” siger Kevin.

Mellem det første møde med borgeren og den endelige progressionsrapport arbejder de to psykomotoriske terapeuter i begyndelsen af processen med relationsdannelsen med borgeren.

“Det at opbygge en relation til borgeren er helt afgørende for, om vi kan lykkes med arbejdet. Så vi bruger tid på at lære dem at kende og omvendt, så vi sikrer det bedst mulige udgangspunkt for resten af forløbet. Hvis ikke borgeren er tryk ved forløbet, så er det svært at skabe udvikling,” siger Freja og fortsætter:

“Det indebærer også, at vi skal turde arbejde med vores egne grænser i relationen – mere end man normalt ville gøre. Det kan være svært i starten som nyuddannet, da man kan ønske sig en vis distance. Hvis man ikke tager folk ind og mærker dem, ser man heller ikke deres mønstre. Derfor er det, vi lærer på studiet, så vigtigt: at lære at centrere sig løbende og mærke sin egen kerne,” siger hun.

Stiller krav for at trække ressourcer frem

Relationsopbygningen arbejder Kevin og Freja især med i den første del af forløbet, hvorefter de går i gang med at hjælpe den ledige med at finde en praktikplads eller småjobs.

“Vi skal afklare deres arbejdsevne bredt set. Det vil sige, at vi skal hjælpe dem i småjob eller praktik, hvor det er muligt. Så selvom den ledige måske har en baggrund i IT, så er søgningen efter praktikpladser ikke afgrænset til den sektor,” fortæller Kevin.

Arbejdet med at afklare borgerens arbejdsevne sker som udgangspunkt ved at afprøve dem på en arbejdsplads. Til at begynde med måske blot nogle få timer, men efterhånden flere og flere timer.

“Det kan lyde hårdt, men vi skal skubbe lidt til dem for at finde deres grænse. Vi arbejder altid med en empatisk tilgang til de ledige, men vi bliver nødt til at presse dem lidt, mens vi selvfølgelig støtter dem, for at se, hvor meget de kan komme op i tid, fordi vi jo måler arbejdsevnen blandt andet i antal timer,” siger Kevin.

“Jeg oplever også, at borgerne lærer rigtig meget af at blive skubbet lidt på vej, mens vi støtter dem i deres udvikling og giver dem de rette værktøjer til at bevæge sig fremad,” supplerer Freja.

De understreger begge, at grundlaget for deres arbejde først og fremmest er at skabe en tryk og tillidsfuld relation til borgeren og møde dem med empati. Men empati er ikke det samme som hele tiden at tage med fløjlshandsker på borgeren.

“Det er også empati at stille krav til folk. At hjælpe dem med at opdage, at de kan mere, end de tror, og at de kan leve op til de krav, der bliver stillet. Vi støtter dem i at trække ressourcer frem og bruge de ressourcer i en arbejds kontekst,” forklarer Freja.

Den psykomotoriske værktøjskasse

Under hele forløbet bruger Freja og Kevin psykomotorisk metode til at understøtte indsatsen for at få den lediges ressourcer afklaret.

“Hvis man i mange år har levet med for eksempel et højt stressniveau og ikke har lært at håndtere det, så kan det være hårdt at stå på en arbejdsplads. Så en rigtig stor del af vores arbejde er at hjælpe de ledige med at håndtere arbejdspladssituationen,” siger Freja.

De ledige, som Freja og Kevin arbejder med, boksers med alle mulige forskellige problemstillinger ud over ledighed. Det kan være kendte og ukendte diagnoser som for eksempel ADHD, og der kan være smerteproblematikker, traumer, stress eller depression.

“Når vi for eksempel taler om mennesker med neurodivergens, der møder den neurotypiske verden, så har de virkelig brug for nogle mestringsværktøjer. Det kan vi som psykomotoriske terapeuter give dem, så de bliver i stand til for eksempel at håndtere tankemylderet, når det opstår,” siger Kevin.

Kevin og Freja griber i hele den psykomotoriske udvidede værktøjskasse, når de arbejder kropsorienteret med deres borgere. Guidede afspændinger, instruktion i psykomotoriske grundøvelser og selvregulering af arousal, samtaler, meditation, NADA og mestringsinterventioner på briks, som de manuelle behandlingsteknikker hedder i denne kontekst.

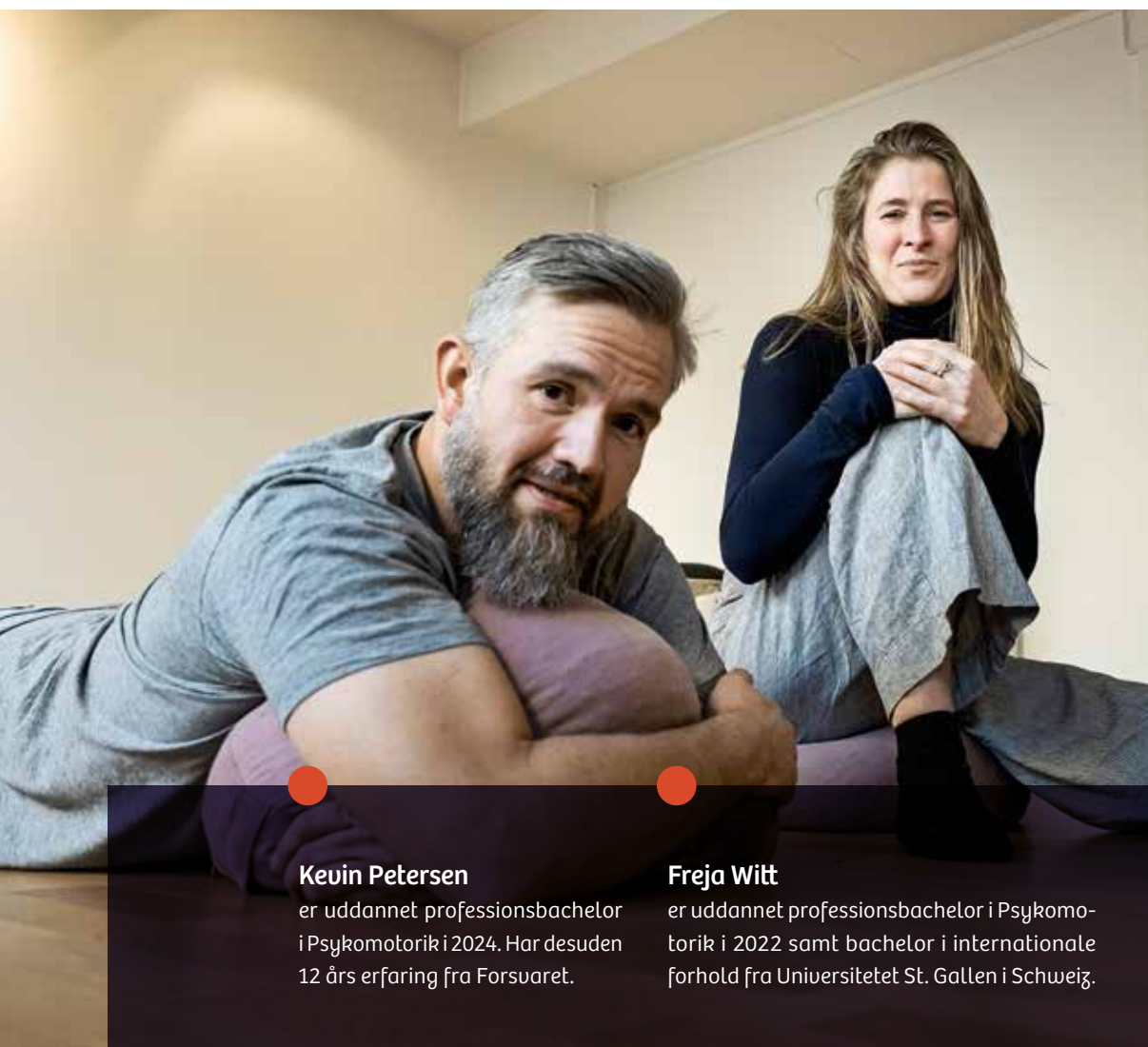
Hvilke værktøjer, de hiver op af værktøjsskassen, afhænger af borgerens individuelle situation, forklarer de. Det er for eksempel ikke alle borgere, der er klar til at modtage mestringsinterventioner på briksen.

“Vi skal altid mærke efter og sikre, at borgeren er okay med de redskaber, vi trækker på. Vi har fortalt borgeren om den kropsorienterede tilgang, men det er ikke alle, der er komfortable med at ligge på en briks. Men så kan vi i stedet bruge guidede afspændinger eller samtaler, og her i huset har vi plads til, at de kan gå af sides og selv lave psykomotoriske grundøvelser,” forklarer Kevin.

Her kommer deres baggrund som psykomotoriske terapeuter dem til gode, forklarer Freja.

“Som psykomotoriske terapeuter har vi gode forudsætninger for at mærke og forstå borgerne og deres adfærdsmønstre. Og det er især relationsarbejdet, som gør, at vi kan hjælpe dem på udviklingsvejen. Vi ser dem hver uge, så vi lærer dem at kende og kommer helt ind under huden på dem, så de er trygge ved vores tilgang,” siger Freja.

“Det er helt fantastisk at se folk vokse og se dem for første gang i lang tid finde ro i deres krop. Så kan jeg virkelig mærke, hvor kraftfuld en metode psykomotorik er.”

Kevin Petersen

er uddannet professionsbachelor i Psykomotorik i 2024. Har desuden 12 års erfaring fra Forsvaret.

Freja Witt

er uddannet professionsbachelor i Psykomotorik i 2022 samt bachelor i internationale forhold fra Universitetet St. Gallen i Schweiz.

Kraftfuld metode

Det formelle mål er at få borgeren tættere på arbejdsmarkedet og få afklaret arbejdsevnen. Det er den ydelse, som kommunen køber af Udviklingshuset Brain & Body. Og det leverer job- og kropkonsulenter på.

Så der er rigeligt med succeshistorier at pege på.

Men det er især den personlige udvikling, som borgerne gennemgår, som Freja peger på, når hun skal give et eksempel på et godt forløb.

“Det er helt fantastisk at se folk vokse og se dem for første gang i lang tid finde ro i deres krop. Så kan jeg virkelig mærke, hvor kraftfuld en metode psykomotorik er. Vi ser borgere gå fra slet ikke at kunne mærke sig selv til at være nogle helt forandrede mennesker, når vi kommer til slutningen af deres forløb,” forklarer Freja og fortsætter:

“Jeg oplever, at folk finder sig selv igen, når vi aktiverer det parasympatiske nervesystem – som vi hele tiden arbejder med. De finder ro, kan være til stede i nuet, være empatiske og løse komplekse problemstillinger. Og det hjælper dem både personligt, men også i forhold til at kunne passe for eksempel et fleksjob.”

Kevin peger også på den personlige udvikling, som borgeren gennemgår.

“Mange af vores borgere kommer ind ad døren hos os efter at have været i beskæftigelses-systemet i lang tid og er gået i stå. Når vi så får arbejdet med dem og givet dem værktøjer til at mestre deres udfordringer og motiverer dem til at komme videre i arbejdslivet, så er det jo en stor succes,” siger han. ●

KROPSLIG PRAKSIS ER NØGLEN

AF JON KIRKETERP, JØRGENSEN | FOTO: JØRGEN TRUE

Psykomotoriske terapeuter har især fordel af at have erfaring med deres egen kropslige praksis. Det gør dem egnede til at arbejde med kroppen som udviklingsvej for ledige.

I Udviklingshuset Brain & Body i Hellerup har stifter og ejer Bettina Belmadani sammen med tre psykomotoriske terapeuter etableret sig som anden aktør på beskæftigelsesområdet.

Med fokus på kroppen som udviklingsvej leverer de beskæftigelsesrettede forløb til kommuner, der har brug for hjælp til at få ledige med komplekse udfordringer tættere på arbejdsmarkedet og samtidig få udarbejdet en grundig afklaring af de lediges arbejdsevne.

Og det er derfor ikke tilfældigt, at det netop er psykomotoriske terapeuter, som Bettina Belmadani har ansat.

“Psykomotoriske terapeuter er kropsligt forankrede, forstår sammenhængen mellem krop og psyke og har deres egne erfaringer med at arbejde med sig selv gennem kroppen. Så for mig er det helt oplagt at arbejde sammen med psykomotoriske terapeuter,” forklarer hun.

Netop de psykomotoriske terapeuters egne erfaringer med den kropslige praksis kommer dem ifølge Bettina Belmadani til gode, når de arbejder med ledige med komplekse udfordringer.

“Det betyder rigtig meget i vores arbejde, fordi de kan bruge sig selv i arbejdet med at opbygge stærke relationer og møde mennesker med nærvær, nysgerrighed og faglighed,” siger hun.

Bettina Belmadani har i mange år arbejdet på beskæftigelsesområdet – både som ansat i den

kommunale sektor, som underleverandør til aktører på området og nu som anden aktør. Undervejs har hun uddannet sig til manuvision kropsterapeut og i relationel traumeterapi, hvor hun første gang mødte psykomotorikken.

“Jeg har i hele mit liv haft en bevidsthed om kroppen som udviklingsvej. Og da jeg gennem relationel traumeterapi mødte de psykomotoriske øvelser, fik jeg for alvor øje på, hvad psykomotorikken kan i forhold til at opbygge kropslige ressourcer hos mennesker,” siger hun.

Effektmålinger

Med kommunen som den primære kunde er en stor del af Bettina Belmadanis arbejde også at oversætte og forklare den psykomotoriske faglighed og metode, så den passer ind i en kommunal verden med lovttekster, målkrav og regneark.

“Vores primære samarbejdspartner er en kommune, som jeg har en lang relation til, så de kender mig og vores arbejde, og de har set, at vi skaber resultater. Så de er overbevist. Men selvom de kan se, at det virker fra sag til sag, så er de også interesseret i at kunne måle effekten,” forklarer hun.

Derfor arbejder hun lige nu med at kunne sætte mere konkrete tal på de økonomiske gevinster ved deres arbejde. Altså at få tal på, hvor mange penge en kommune sparer ved for eksempel at få en langtidsledig borger i fleksjob frem for på førtidspension.

Bettina Belmadani

Stifter og ejer af Udviklingshuset Brain & Body, der er anden aktør på beskæftigelses- og socialområdet.

Uddannet manuvision kropsterapeut og blandt andet uddannet i relationel traumeterapi. Har desuden en professionsbachelor i ernæring og sundhed og en master i voksenpædagogik og HR.

Har arbejdet på beskæftigelsesområdet siden midten af 2000'erne som ansat, underleverandør og leverandør.

“Vores fokus er på at give mennesker et bedre liv ved at give dem støtte og værktøjer. Men vi skal også kunne forklare dem, der tager beslutningerne, at de kan se effekten af vores arbejde på deres bundlinje,” siger hun.

Skriftlighed kan læres, kropslig praksis skal leves

Som leverandør på beskæftigelsesområdet indebærer arbejdet også en del opgaver, der kan ligge lidt fjernt fra en psykomotorisk terapeuts klassiske kompetencer.

Bettina Belmadani og hendes kolleger skal for eksempel aflevere en omfattende progressionsrapport til kommunen, hvor de beskriver det arbejde, de har lavet med borgeren, borgerens udvikling og ressourcer i forhold til at begå sig på arbejdsmarkedet.

“Vi skal tegne et omfattende og dækkende billede af borgeren, så jobcenteret på et oplyst grundlag kan træffe afgørelse om for eksempel fleksjob eller førtidspension. Så vi er meget nøje med vores skriftlige materiale, og det er en meget vigtig del af vores produkt. Det er ikke mit indtryk, at psykomotorikuddannelserne har meget fokus på den del, så det lærer de, når de starter her,” forklarer hun og fortsætter:

“Det tager mange år at opbygge den kropslige faglighed og erfaring, som vores arbejde bygger på – og det kræver en kontinuerlig egen praksis. Derfor kigger jeg altid efter psykomotoriske terapeuter, der allerede har denne praksis, for så kan de føre andre mennesker, fordi de selv har gået vejen. Alt det andet kan de lære her.” ●

“Det tager mange år at opbygge den kropslige faglighed og erfaring, som vores arbejde bygger på – og det kræver en kontinuerlig egen praksis.”

EVA OG LINE ARBEJDER INDEN FOR BESKÆFTIGELSE. MEN DET ER NOGET HELT ANDET, DE FOKUSERER PÅ

De arbejder i hver sin kommune i hver sin ende af landet. Men når det gælder succeskriteriet i deres arbejde, står Eva og Line fuldstændig samme sted: at se det hele menneske.

AF METTE VOSGERAU

Beskæftigelsesindsats. Alene ordet er firkantet. Og det kan da også være et ganske rigtigt system, man træder ind i, når man går ind ad døren på et jobcenter i landets kommuner – ikke mindst hvis man er udfordret af andet og mere end arbejdsløshed.

Men inde i systemet arbejder der heldigvis ægte mennesker, som har ægte intentioner om at gøre en forskel for de borgere, de møder. Og som lykkes med det.

To af dem er Line Hald og Eva Lindgaard Andersen. Begge er psykomotoriske terapeuter, begge arbejder de i kommunalt regi med mennesker, der kortvarigt er faldet ned fra joblivets hylde – eller aldrig er kommet op på den.

Lad os begynde hos Line i København. Lige nu er hun på barsel, men når den er slut, venter hendes job – sagt med firkantede ord – inden for beskæftigelsesindsatsen på specialområdet.

Det firkantede glemmer man dog ret hurtigt, når hun fortæller om det. Så handler det om at gøre en forskel for unge mennesker, der er faldet mellem samfundets stole.

De kommer til hende, fordi en sagsbehandler vurderer, at hun kan hjælpe de unge frem til en praktik, der kan afklare, hvad næste skridt skal være. Måske ressourceforløb, måske førtidspension, måske fleksjob

“Det er især unge mennesker med udviklingshandicap, en autismediagnose, ADHD eller psykiske lidelser. Derudover ses ofte misbrugsproblematikker og komorbiditet såsom angst, stress og depression. For de fleste gælder det, at de har slået sig på livet op igennem skolegangen,” siger Line, der først og fremmest skal lære de unge at kende gennem samtaler.

Eva Lindgaard Andersen

40 år, uddannet i Randers i 2009. Ansat i Frederikshaun kommune siden 2009. Arbejder med borgere med blandt andet adhd, stress, angst og depression.

Line Hald

30 år, uddannet i Hillerød i 2021. Ansat i Jobmatch, som er et samarbejde mellem Beskæftigelses- og integrationsforvalten samt socialforvaltningen i Københavns Kommune. Arbejder med kompetence- og ressourceafklaring af unge mellem 18-30 år ofte med autismediagnose, psykisk lidelse eller uduklingshandicap.

Brug for hovedtelefoner

Nogle er klar til at finde en praktikplads og prøve af, hvor mange timer de kan være der. Så gælder det om at finde en egnet virksomhed og finde ud af, hvilke særaftaler der skal være, for at den unge har de bedste muligheder for at lykkes.

“Det kan for eksempel være at tale med virksomheden om, at det ikke er et udtryk for ligegyldighed, hvis den unge kommer for sent i starten eller måske har brug for at have hovedtelefoner på under opgaveudførelse.”

Der er også være unge, der har det så svært, at de lever en helt isoleret tilværelse. Og nu nærmer vi os kernen af de psykomotoriske kompetencer – og noget af det, der gør arbejdet rigtig spændende, siger Line:

“Det er virkelig særligt at have et langt forløb med de unge, hvor man ser små udviklingsskridt, og hvor man skal fejre de små sejre. Til en start kan det jo bare handle om at bryde isolationen og skabe mening i, hvorfor de skal se mig en gang om ugen. Der er ingen, der taler om beskæftigelse,” siger hun og fortsætter:

“I bund og grund skal man dosere indsatsen og have god tålmodighed. Man skal kigge på det

hele menneske og ikke kun tænke beskæftigelsesrettet, selv om det er det, der står i jobbeskrivelsen,” siger hun.

Mødte en lukket dør

Første skridt kan være overhovedet at blive betragtet som en medspiller og ikke bare endnu én fra kommunen. Og når det er unge, som slet ikke har forestillingsevne til at se sig selv i et arbejde, så må man finde noget helt andet, som de kan arbejde hen imod, siger hun:

“For eksempel havde jeg forløb med et ungt menneske, som var blevet meget isoleret i egen lejlighed og havde virkelig svært ved at se nogen værdi i at gå en tur med mig. I mange måneder mødte jeg en lukket dør, hvor jeg stod udenfor og sagde ‘nu er jeg heeer’.”

“Over tid fandt jeg ud af, at vedkommende rigtig godt kunne lide at bygge i det spil, der hedder The Sims. Så vi begyndte at gå ture i nærområdet for at finde en lokal bygning, som den unge skulle bygge og vise mig, næste gang jeg kom,” siger hun og understreger, at der ofte er meget langt til en afklaring. Ofte er de unge i forløb i flere år.

Det kræver selvfølgelig en sagsbehandler, der er med på den tanke – og nu nærmer vi os en anden del af jobbet, som Line virkelig godt kan lide: Nemlig det skriftlige og mere akademiske arbejde med at beskrive og argumentere for sin indsats.

“Uddannelsen er jo blevet mere akademisk, og det bruger jeg virkelig i mit job, når jeg skal forklare et rigtigt system, hvad pok-

ker vi egentlig har gang i. Det er virkelig sjovt at omsætte det praktiske arbejde og alle overvejelserne til et skriftligt produkt, der argumenterer for, hvorfor det vi gør, giver mening,” siger hun.

Og så til Frederikshavn

Så må det være tid til at bevæge os tværs over landet til Frederikshavn Kommune. Der har Eva i 16 år taget imod mennesker, der er blevet henvist til hende som en del af en samlet beskæftigelsesindsats i kommunen.

I de første år af sin ansættelse mødte hun især mennesker, der var sygemeldt på grund af stress og havde ondt i bevægeapparatet. Hun kunne også være en del af genoptræningen efter en knæoperation.

Men over årene er der sket et skifte.

“Nu møder jeg mange flere svære tilfælde - mennesker med ADHD og autisme, svær stress og udrændthed,” fortæller hun.

Det begynder med en henvisning og en første samtale, der især handler om at få skabt en relation og forklare, hvad der skal ske.

“Jeg siger altid, at det handler om at være nysgerrige på kroppen, og at være detektiver på hvordan man fungerer, og hvordan kroppen har det,” siger hun.

Som indgang til at tale om kroppen bruger hun lydfiler med forskellige meditationer. Borgeren bliver lagt til rette med puder og tæpper og bliver liggende der under den efterfølgende samtale.

“Jeg stiller en række spørgsmål med kropslig tilgang: Var der noget, du lagde særligt mærke til? Hvordan var dit åndedræt?” siger Eva og fortsætter:

“Dialogen efter er virkelig altafgørende. Det er der, de reflekterer og bliver klogere på, hvad kroppen prøver at fortælle og tingene bliver sat lidt i perspektiv. Hvad man skal være opmærksom på, når man går ud ad døren.”

Hvilke meditationer, hun bruger, afhænger af hvem hun sidder overfor. Meget uro i kroppen

kalder for eksempel på en visuel meditation, hvor man ikke skal mærke kroppen.

Og når uroen er så markant, at det ikke er en mulighed at finde ro til at ligge ned og meditere, benytter hun i stedet grounding-øvelser og fodruller til at starte med.

“Jeg oplever virkelig at kunne bruge hele vores fagpakke som psykomotoriske terapeuter. Det ligger også i måden, vi spørger på, og at vi tænker kroppen ind i alting. Det, synes jeg virkelig, er en fed måde at arbejde på.”

Gør det!

Eva en del af en beskæftigelsesindsatsen i Frederikshavn. Men ligesom Line i København, handler hendes indsats ikke specielt meget om at få folk i job. I stedet handler det om at fejre de små skridt frem for at fokusere på endemålet:

“Når jeg sidder over for et menneske med svær uro eller meget angst, kan de fem første gange gå med, at de sidder i min gode lænestol, mens jeg stiller spørgsmål om kroppen. På den måde opnår vi også noget,” siger Eva.

Det er ikke en mulighed for Eva at lægge hænder på, fordi det er i kommunalt regi, og hun ikke må konkurrere med private terapeuter. En præmis hun lever med – men gerne så anderledes:

“Jeg oplever virkelig ofte, at det ville være gavnligt bare at holde om fødderne eller give et andet sensorisk input,” siger hun og fortsætter:

“Det sker også, at jeg anbefaler folk at få kropsbehandlinger, fordi det er meget tydeligt, at de ting, de kæmper med, skal løses ad anden vej, end den jeg går. I de tilfælde ville jeg ønske, jeg kunne lave de små indledende ting, så de ville blive trygge ved at gå ud ad min dør og finde en behandler,” siger hun.

Derudover har hun især én ting at sige: Hvis man overvejer, om beskæftigelsesområdet kunne være spændende, når man er psykomotorisk terapeut, så gør det!

“Det fedeste ved mit job er, at jeg møder alle mulige slags mennesker. Her kommer dem, der er tæt på pensionsalderen, de helt unge mennesker, dem, der har ondt i kroppen og dem, som overhovedet ikke kan mærke sig selv, som skal arbejde med sansestimulering,” siger hun og fortsætter:

“Jeg får lov til at arbejde meget bredt fagligt. Derfor kan man også sagtens se det som et springbræt til et andet område inden for psykomotorik, hvis man ikke kan se sig selv arbejde med beskæftigelse for altid.” ●

“Jeg oplever virkelig at kunne bruge hele vores fagpakke som psykomotoriske terapeuter. Det ligger også i måden, vi spørger på, og at vi tænker kroppen ind i alting. Det, synes jeg virkelig, er en fed måde at arbejde på.”

Da **Lotte Børsting Krog** vekslede et job som vikar til en fast stilling på samme arbejdsplads, opsøgte hun DAP for at få hjælp til lønforhandlingen. Med sin fagforenings hjælp fik hun hævet månedslønnen med næsten 6.500 kroner.

LOTTE FIK 6.500 KRONER MERE I LØNPOSEN MED DAP'S STØTTE

AF JON KIRKETERP JØRGENSEN

Det kan være svært at gå til lønforhandling, se sin chef i øjnene og kræve flere tusinde kroner mere om måneden, end chefen lige havde spillet ud med.

For hvordan sikrer man for eksempel, at forhandlingen ikke skader forholdet til lederen, som man skal arbejde sammen med hver dag? Og hvordan ved man, at man får den løn, man er værd?

De overvejelser kan mange sikkert nikke genkendende til, men for medlemmer af Danske Psykomotoriske Terapeuter er der heldigvis hjælp at hente.

Det kan psykomotorisk terapeut Lotte Børsting Krog skrive under på, efter at hun fik hjælp af Danske Psykomotoriske Terapeuter til at forhandle løn.

“Jeg kunne godt selv have forhandlet lønnen, men jeg er overbevist om, at jeg på ingen måde ville have nået det samme resultat,” opsummerer hun forløbet.

Helt konkret lykkedes det Danske Psykomotoriske Terapeuters fagkonsulent at få forhandlet det første tilbud op med 6500 kroner om måneden i den endelige aftale.

Et ekstra løntrin og to tillæg for Lottes erfaring og kompetencer inden for specialområdet lykkedes det at få hævet hjem i forhandlingen med Lottes arbejdsgiver.

“Jeg er virkelig glad for, at jeg får den løn, jeg mener, at jeg er værd. Og så er jeg virkelig positivt overrasket over resultatet. Jeg er 100 procent sikker på, at det er, fordi jeg valgte at bruge DAP's hjælp. Det lønloft, jeg har fået, gør jo, at mit kontingent har betalt sig selv hjem mange gange,” siger Lotte om forhandlingsresultatet.

Udligner magtrelation

Ligesom mange andre DAP-medlemmer kontaktede Lotte Børsting Krog sin fagforening, da hun stod foran at skulle veksle en vikarstilling til en fastansættelse.

Som vikar havde hun ikke forhandlet sig til en højere løn, men hun var bevidst om, at det især er ved en ansættelses begyndelse, at der er mulighed for at rykke noget på lønnen, mens det kan være noget sværere at få store lønloft ved tilbagevendende lønforhandlinger.

Så da hun havde sagt ja til fastansættelse i en stilling med et spændende fagligt indhold og gode udviklingsmuligheder, var det oplagte skridt at kontakte DAP.

“Jeg har ingen DAP-tillidsrepræsentant på arbejdspladsen, men jeg vidste fra mine kolleger fra andre faggrupper, at det er en god idé at få hjælp til lønforhandlingen. Så det var helt naturligt for mig at kontakte DAP-sekretariatet og få dem til at forhandle lønnen for mig,” siger Lotte.

Hun peger på, at forhandlingssituationen kan være en udfordring, og at det derfor var en fordel at få assistance fra fagforeningen.

“Jeg synes, det kan være svært selv at gå ind til lederen og argumentere for, at jeg er så og så meget værd. Der er en magtrelation mellem mig og lederen, som er ulige, men den bliver udlignet, når man får hjælp fra sin fagforening.”

DAP hjælper året rundt medlemmer med at få forhandlet den rigtige løn hjem ved nyansættelser og løbende lønforhandlinger. Hvis du står over for at skulle forhandle løn, så kan du kontakte DAP's sekretariat for at få støtte til det. ●

AF KARL JOHNSEN, POLITISK RÅDGIVER, DAP

NU KOMMER INKLUSIONEN

Inklusionen i både folkeskolen og dagtilbud er ikke længere blot en ambition – den er i fuld gang, og med årsskiftet skal planer i kommuner over hele landet gøres til virkelighed.

Flere børn med særlige behov skal inkluderes i folkeskolen og i almene dagtilbud. Det er ambitionen i flertallet af kommunerne. I argumentationen for inklusionen fremhæves både pædagogiske overvejelser og samfundsidealiser om at skabe fællesskaber for alle, men de økonomiske hensyn er den uomgængelige udfordring, der lurer lige bagved.

Udgifterne til specialundervisning har været stigende i en række år og udgør nu over en fjerdedel af de samlede udgifter til folkeskolen, viser en analyse, som Kommunernes Landsforening har lavet.

Stigningen i udgifterne til specialområdet truer med at hive tæppet væk under økonomien i mange kommuner. Der er derfor ikke nogen vej uden om at gøre noget.

Men der er en række udfordringer, som risikerer at underminere inklusionen, hvis ikke de adresseres.

Inklusion uden investering?

En af de mest alvorlige udfordringer er den manglende finansiering. Selvom inklusionen er politisk prioriteret, er der ikke afsat øremærkede statslige midler til omstillingen. Kommunerne forsøger at omprioritere eksisterende ressourcer, men udfordringen er mange steder, at pengene ikke kan tages ud af specialområdet, før børnene er flyttet fra specialtilbud til almenundervisning. Derfor får mange folkeskoler og dagtilbud ikke mulighed for at forberede sig godt nok på opgaven, fordi de først får flere ressourcer, når børnene allerede er der. Når børn med komplekse behov inkluderes i almenmiljøer uden

den nødvendige støtte, kan det føre til mistrivsel og en underminering af læringsmiljøet – både for dem og for deres klassekammerater.

Desuden mangler der mange steder tilstrækkelig støtte til kompetenceudvikling, fysiske rammer og tværfagligt samarbejde. Bekymringen er også, at inklusionen risikerer at blive en spareøvelse frem for en kvalitetsforbedring.

Ministeriets anbefalinger

Ministeriets vidensenhed VIBUS er kommet med en række anbefalinger, som blandt andet fokuserer på mellemformer mellem almen- og specialundervisning, efteruddannelse, fysiske rammer som for eksempel stillezoner og styrket samarbejde med PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning), men i praksis er det op til den enkelte kommune.

En af de modeller for inklusion, der har vundet indpas i en række kommuner, er Nest-modellen, som oprindeligt blev udviklet i USA til børn med autisme. Den bygger på principper om co-teaching, struktur, forudsigelighed og fællesskab og har i flere tilfælde skabt positive resultater for børn både med og uden særlige behov.

Men modellen er ikke uden problemer. Der er bekymring for, at Nest kan blive en 'one size fits all'-løsning, hvor kompleksiteten i børns behov overskygges af ønsket om standardisering. Evalueringer og praksisstudier viser også, at institutionskulturen spiller en afgørende rolle for, hvordan modellen omsættes – og i nogle tilfælde bliver Nest blot et nyt navn for eksisterende praksis uden reel forandring.

I Gladsaxe Kommune er ambitionen, at hver årgang på alle skoler skal have en inklusionslærer. I første omgang er 44 familierapeuter, socialrådgivere og PPR-medarbejderne flyttet ud på skolerne for at støtte indsatsen, men det vil kræve 70 flere inklusionslærere i Gladsaxe end de nuværende 30. Det kommer til at tage tid at nå derhen, fordi pengene først skal frigøres fra specialområdet, men den politiske ambition er der.

Ud over co-teaching arbejder man for eksempel i København, Aarhus og sikkert i en række andre kommuner på at få flere fleksible rum, stillezoner og indretning, der understøtter selvregulering og deltagelse, ind i skoler og dagtilbud.

I Furesø har man sat fokus på tværgående kompetenceudvikling, hvor lærere og pædagoger skal rustes til at arbejde med børn i udsatte positioner, og i Odense har man sendt 600 pædagoger på et syvugers kursus i at håndtere dilemmaet omkring at tage sig af både specialbarnet og resten af børnegruppen.

Psykomotoriske terapeuter – en overset ressource?

Midt i denne omstilling står psykomotoriske terapeuter med en særlig mulighed – og et ansvar. Faget rummer kompetencer, der er direkte relevante for inklusionsarbejdet: kropslig selvregulering, relationsarbejde og støtte til trivsel og deltagelse. Psykomotoriske terapeuter kan støtte lærere og pædagoger i at forstå og arbejde med børns kropslige signaler,

14 ANBEFALINGER FRA MINISTERIET

VIBUS – Ministeriets vidensenhed for børn i udsatte positioner – har udarbejdet 14 anbefalinger, der skal understøtte kommunernes og skolernes arbejde med inklusion. Anbefalingerne peger på, at omstillingen kræver både tid, ledelsesmæssig opbakning og en bred faglig indsats.

De centrale budskaber er:

- Inklusion skal ske tæt på eleverne og med fokus på deres kontekst.
- Forældre og børn skal inddrages aktivt i processen.
- Der skal udvikles mellemformer af høj kvalitet – hverken ren almen- eller specialundervisning.
- Skolens fysiske rammer skal understøtte differentieret undervisning.
- PPR skal være mere praksisnær og til stede i hverdagen.
- Kompetenceudvikling skal ske tæt på praksis og tage udgangspunkt i lokale behov.
- Inklusionen skal også tænkes ind i fritidstilbud og børns samlede livssituation.
- Anbefalingerne understreger, at inklusion ikke er en metode, men en vedvarende proces, der kræver samarbejde, refleksion og vedholdenhed.

Se anbefalinger i deres helhed her:

<https://www.uum.dk/-/media/filer/uum/aktuelt/pdf25/juni/250624-resum%C3%A9-af-anbefalingerne-fra-uibus.pdf>

uro og reguleringsbehov og tilbyde konkrete metoder til afspænding, sansestimulering og følelsesmæssig afstemning.

Mange af kommunerne organiserer inklusionsindsatsen mere tværgående. Dermed opstår der nye muligheder for psykomotoriske terapeuter – blandt andet for dem, der arbejder selvstændigt. Her kan man byde ind som konsulent, der tilbyder supervision og sparring til pædagoger og lærere, særligt i arbejdet med børn med uro, sensoriske udfordringer eller følelsesmæssige vanskeligheder.

Der er også behov for kompetenceudvikling, hvor man som psykomotorisk terapeut kan bidrage med kurser og forløb i kropslig selvregulering, afspænding og relationsarbejde.

Afhængigt af hvilken kommune det er, og hvordan de har tilrettelagt deres inklusionsindsats, kan det give mening at deltage i lokale temadage eller andre muligheder for at netværke med dem, der har berøring med inklusionsopgaven, tage kontakt til børne- og skoleforvaltningen (de kan have forskellige navne fra kommune til kommune), PPR eller de enkelte institutioner.

Arbejder du allerede i en skole eller et dagtilbud, er her også en mulighed for at være med til at definere en pædagogisk praksis og udvikling af gode inkluderende miljøer. Måske skal du minde dine kolleger og din leder om, at du kan noget ekstra her?

Vil du gerne arbejde i en skole eller et dagtilbud, så husk at tage dine kompetencer i for-

hold til inklusion med. Det er med garanti noget, der fylder i rigtig mange institutioner og skoler lige nu. Hvis de opslag, du ser, udelukker PMT'er, kan du skrive til forvaltningen eller børne- og skoleudvalget og gøre opmærksom på, at de overser en vigtig faglighed. Det vil vi gerne hjælpe dig med.

Ikke bare en organisatorisk opgave

Inklusionen er ikke blot en teknisk eller organisatorisk opgave – det er et grundlæggende spørgsmål om, hvordan vi som samfund ser på børn, forskellighed og fællesskab. Det handler om værdier, om vilje til at rumme og om evne til at skabe miljøer, hvor alle børn kan trives og udvikle sig. Men det kræver mere end modeller og strategier. Det kræver mennesker, der tør stå i kompleksiteten, og som har redskaber til at møde børnene dér, hvor de er.

De redskaber har psykomotoriske terapeuter. At arbejde med kroppen som udgangspunkt for trivsel, relation og læring er ekstremt vigtigt i en tid, hvor mange børn kæmper med uro, stress og følelsesmæssige udfordringer. Men det kræver også, at PMT'er træder tydeligt frem, gør deres kompetencer synlige og insisterer på at være en del af løsningen.

Inklusionen kommer – og den kommer med både krav og muligheder. For psykomotoriske terapeuter giver det nye muligheder for at bidrage med faglighed og vise, hvordan kroppen kan være nøglen til fællesskab. ●

“Det kræver, at PMT'er træder tydeligt frem, gør deres kompetencer synlige og insisterer på at være en del af løsningen.”

Jura-hjælp:

HER ER FEM TING, DU IKKE VIDSTE OM ARBEJDSSKADER

Teresa Lomholt,
juridisk konsulent
og socialrådgiver
i DAP

Teresa hjælper DAP's medlemmer med sager, der kræver juridisk indsigt og kompetencer, herunder sager om arbejdsskader og arbejdsret.

1. Arbejdsskader sker ikke kun i såkaldte 'farlige job'

Mange forbinder arbejdsskader med fysisk krævende arbejde – men det er langt fra hele sandheden. En stor del af de anmeldte arbejdsskader sker i fag, hvor arbejdet umiddelbart virker stille og sikkert. Som psykomotorisk terapeut kan du for eksempel opleve skader som følge af gentagne bevægelser, belastende arbejdsstillinger eller følelsesmæssigt krævende samspil med klienter.

Selvom skaderne udvikler sig gradvist, kan de stadig anerkendes som arbejdsskader.

2. Du kan have været udsat for en arbejdsskade uden at vide det

En arbejdsskade er ikke kun en pludselig ulykke, hvor en person falder ned fra et stillads eller får et vrid i ryggen i arbejdet med en borger. Gentagne og monotone bevægelser eller massiv psykisk belastning kan over tid føre til en erhvervssygdom – og det kan give ret til erstatning eller godtgørelse.

Der skelnes mellem:

Arbejdsulykker: en pludselig hændelse, for eksempel et fald eller en forstuvning.

Erhvervssygdomme: længerevarende påvirkninger, for eksempel slid på håndled eller psykisk belastning.

3. Arbejdsskader dækker (næsten) al slags arbejde

Arbejdsskader kan anerkendes, uanset om du arbejder fuldtid, deltid, midlertidigt, frivilligt eller ulønnet. Til gengæld anerkendes arbejdsskader ikke, hvis man ikke har et egentligt ansættelsesforhold. Det kunne for eksempel være et praktikforløb eller lignende.

Det handler nemlig ikke om, hvorvidt du får løn, men om, hvorvidt du udfører arbejde for nogen, der har 'ansat' dig til det – på en af de måder, som loven beskriver.

4. Din arbejdsgiver har ansvaret

Hvis du kommer til skade i forbindelse med dit arbejde, er det ikke vigtigt, hvem der 'har skylden'.

Arbejdsskadesystemet fungerer efter objektivi ansvar – det betyder, at din arbejdsgiver ikke behøver at have handlet ansvarspådragende. Hvis du for eksempel som psykomotorisk terapeut glider på et vådt gulv på arbejdspladsen og falder, fordi du skynder dig gennem lokalet, er det stadig en arbejdsskade, fordi arbejdsgiver har objektivi ansvar for sikre arbejdsforhold. Uanset at ingen har 'skylden'.

Det afgørende er, om der kan påvises en årsagssammenhæng mellem arbejdet og skaden – altså om skaden er opstået på grund af arbejdet eller de forhold, det er foregået under.

5. Hvis 'nogen har skylden', kan du rette dit krav efter erstatningsansvarsloven

Hvis du får anerkendt en arbejdsskade, kan du være berettiget til godtgørelse eller erstatning efter arbejdsskadesikringsloven. Der kan i nogle tilfælde være mulighed for yderligere erstatning efter erstatningsansvarsloven. Det gælder, hvis de erstatningsretlige betingelser er opfyldt – dvs. hvis man kan pege på, at en person eller virksomhed har handlet uforsvarligt og dermed er skyld i skaden.

I praksis håndteres dette som regel mellem de involverede forsikringsselskaber, som vurderer, om der kan rejses et krav, og hvordan compensationen skal beregnes.

HUSK:

DAP hjælper med råd og vejledning, hvis du har spørgsmål om arbejdsskader.

DAP er endelig på plads i det nye sekretariat i Ordrup. Det blev fejret med reception, bobler og god stemning i lokalerne, der i fremtiden skal vokse sig til et centrum for faglige og fagpolitiske udfoldelser i psykomotorikkens navn.

VELKOMMEN I DAP-HUSET

AF JON KIRKETERP JØRGENSEN

Med bobler i glasset og god stemning i huset bød DAP officielt velkommen i foreningens nye lokaler i Ordrup.

Medlemmer, samarbejdspartnere og venner af huset var inviteret til reception den 20. november for at se lokalerne i deres hidtil fineste udgave.

I de seneste par måneder har sekretariatsmedarbejdere og håndværkere nemlig knoklet for at få lokalerne gjort klar til indflytning, og i de seneste uger op til receptionen er sekretariatet for alvor flyttet ind.

Nu står lokalerne så klar til ikke blot at være sekretariat for DAP's ansatte, men især også til at blive et samlingssted for den psykomotoriske faglighed og det fagpolitiske arbejde i DAP.

Ud over kontorpladser til de ansatte skal huset også rumme det fagpolitiske arbejde i DAP i form af især hovedbestyrelsens møder.

Men huset har også lokaler, der giver rum til psykomotoriske og faglige udfoldelser.

Der er en sal med plads til holdundervisning, oplæg, kurser, møder, og hvad man ellers har fantasi til. Dertil kommer et behandlerrum med en briks i rolige omgivelser med egen indgang lidt væk fra kontorstøjen. Og endelig en lidt mindre sal, der med tiden også kan være rum for psykomotoriske aktiviteter.

Salen med de store panoramavinduer er fuldt udstyret med alt, hvad det psykomotoriske hjerte kan begære af puder, bolde, måtter og brikse. Den har allerede haft sin ilddåb, da det første kursus i DAP-regi blev afholdt i oktober. Her underviste Bodil Hjort tolv lærelystne psykomotoriske terapeuter i arousaldæmpende tilrettelæggelse en hel dag.

Det er DAP's ambition, at der i fremtiden skal være endnu mere af den slags. Mere liv, mere

læring, mere psykomotorik. Så lokalernes lange psykomotoriske historie kan videreføres og foldes ud som et egentligt Psykomotorikkens Hus.

Derfor åbner vi også huset op for DAP's medlemmer. Er du medlem af DAP, bliver der mulighed for at leje salen og behandlerrummet til egne aktiviteter (se foreløbige priser i boks).

For studerende og ledige vil vi gerne stille behandlerrummet til rådighed uden beregning, hvis det er ledigt, og så længe formålet er ikke-kommercielle aktiviteter. Det kan for eksempel være to studerende, der mangler et lokale til at øve manuel behandling i forbindelse med et uddannelsesforløb, eller et ledigt medlem, der vil vedligeholde sine kompetencer ved at behandle uden beregning.

Salen vil vi også meget gerne stille til rådighed gratis for fagligt relevante, ikke-kommercielle aktiviteter. Er I for eksempel en gruppe studerende, der mangler et sted at afholde et fagligt arrangement, eller går du med tanker om at starte et netværk for ledige psykomotoriske terapeuter, så tøv ikke med at kontakte os for at afklare, om vi kan hjælpe jer.

Alt dette er blot vores tanker om lokalernes fremtid. Vi vil også gerne høre medlemmernes tanker og idéer, og vi er åbne for at drøfte stort set alt, hvad den kollektive fantasi kan tænke sig frem til.

Så finder vi i fællesskab ud af, hvordan vi sammen kan udleve ambitionerne om at fylde huset med psykomotorisk liv. ●

SALEN

BEHANDLERRUMMET

PRISOVERSIGT FOR LOKALELEJE AF BEHANDLERRUMMET

Varighed	Pris	Inkluderet i prisen
1 time ad gangen	130 kr.	Adgang til basale faciliteter (tæpper, puder, briks, kaffe/te/uand).
3 timer i træk	300 kr.	Velegnet til flere behandlinger i træk eller små workshops.
Fast dag hver uge	900 kr./måned	4 timer ugentligt (4-5 uger). Giver fast adgang til lokalet på samme ugedag.
Hel dag (8 timer)	900 kr.	Giver god værdi pr. time. Inkluderer el, varme og rengøring efter endt brug.

Leje af sal koster 800 kroner for 6 timer og 1.300 kroner for hele dagen. Kontakt os, dap@dap.dk, med spørgsmål og idéer, så finder vi en løsning sammen.

DAP ER KLAR TIL OVERENSKOMSTFORHANDLINGER

For første gang skal Danske Psykomotoriske Terapeuter selv stå for forhandlingerne om nye overenskomster for de offentligt ansatte psykomotoriske terapeuter. En stor, men vigtig opgave.

AF JON KIRKETERP JØRGENSEN

Når du læser disse linjer, har startskuddet lydt til forhandlingerne om nye overenskomster for psykomotoriske terapeuter i den offentlige sektor.

I forhandlingerne skal Danske Psykomotoriske Terapeuter på den ene side af bordet mødes med arbejdsgiverne fra kommuner, regioner og staten på den anden side. De skal blive enige om, hvordan løn- og arbejdsvilkårene skal se ud de næste tre år.

For første gang står DAP på egne ben i forhandlinger. For hvor det tidligere var Dansk Sygeplejeråd, der forhandlede på vegne af de psykomotoriske terapeuter, så har DAP's politiske ledelse besluttet, at DAP selv skal sidde med ved bordet.

“Det er virkelig en historisk OK-forhandling, vi går ind i, fordi vi for første gang står på egne ben i forhandlingerne. Det er muligt, fordi vi i sekretariatet nu har de kompetencer, der kræves, og fordi DAP's generalforsamling har afsat midler til at styrke den politiske ledelse, så der er ressourcer til, at vi selv står for forhandlingerne både politisk og administrativt,” siger DAP's forkvinde, Anne Marie Horn.

Hun udgør sammen med sekretariatsleder Line Gessø Hansen forhandlingsholdet, der skal blive enige med arbejdsgiverne om de nye overenskomster.

Styr på fagtitelansættelser

Et af de vigtige mål for DAP er at få arbejdsgiverne med på at løse de udfordringer, der opstår, når psykomotoriske terapeuter bliver ansat på arbejdspladser med mange fra en anden faggruppe – som for eksempel i en børnehave.

“Enten bliver vores medlemmer slet ikke ansat i fagtitel og arbejder derfor på en anden overenskomst, og det er meget u hensigtsmæssigt, eller også opstår der praktiske udfordringer med forskellige arbejdstidsaftaler, der clasher, og tillæg, der ikke automatisk bliver givet til vores medlemmer. Og det kan vi heller ikke leve med. Så det skal vi have talt med arbejdsgiverne om og forhåbentlig finde en løsning på,” forklarer Anne Marie Horn.

Ud over forhandlerteamet er flere medarbejdere i DAP's sekretariat involveret i arbejdet bag kulisserne. DAP's faglige og juridiske konsulenter sidder for eksempel med i arbejdsgrupper i Sundhedskartellet, hvor forhandlingerne forberedes.

Det betyder også, at det er en omfattende opgave, som DAP har taget styringen på.

“Alene sekretariatslederen og jeg bruger halvdelen til to måneders arbejdstid på forberedelse og forhandlinger, så det er en stor opgave at løfte. Det kan kun lade sig gøre, fordi medlemmerne betaler kontingent, og det understreger jo bare vigtigheden af at have et DAP-medlemskab,” siger forkvinden. ●

Forstå overenskomst- forhandlingerne på fem minutter

Forhandlingerne foregår i to spor: I det ene spor mødes Forhandlingsfællesskabet med de offentlige arbejdsgivere og forhandler de overordnede vilkår for lønudviklingen på plads. Forhandlingsfællesskabet er paraplyorganisation for en lang række fagforeninger, der har organiseret sig i mindre grupper. DAP er som fagforening for eksempel medlem af den gruppe, der hedder Sundhedskartellet, hvor også blandt andet sygeplejersker, radiografer og tandplejere hører hjemme.

Sundhedskartellet er medlem af Forhandlingsfællesskabet, hvor en lang række andre faggrupper i den offentlige sektor er repræsenteret.

Så DAP påvirker forhandlingerne ved at varetage medlemmernes interesser i Sundhedskartellet, og Sundhedskartellet varetager så DAP's (og de andre forbunds) interesser i Forhandlingsfællesskabet.

Selvom selve forhandlingerne først starter i slutningen af 2025, så begyndte DAP's arbejde allerede i starten af året. Dels med møder med de andre fagforeninger i Sundhedskartellet, dels med kravsindsamlingen, hvor DAP's medlemmer blev spurgt, hvad de mener, at DAP skal arbejde for i forhandlingerne. Medlemmernes krav har DAP taget med til møder i Sundhedskartellet og på den måde præget de krav, som Sundhedskartellet tager med videre i forhandlingerne.

I det andet forhandlingsspor skal DAP og alle de andre forbund forhandle individuelt med arbejdsgiverne om midler, der er afsat specifikt til de psykomotoriske terapeuter. Her stiller DAP op og kæmper for medlemmernes interesser direkte med arbejdsgiverne. Det er altså her, at DAP kan forhandle om særlige vilkår og problemstillinger specifikt for psykomotoriske terapeuter.

Når begge forhandlinger er afsluttet, skal de enkelte fagforeninger godkende resultatet, hvorefter de nye overenskomster kan træde i kraft. ●

TIDSPLAN FOR OK26

Krausudveksling i midten af december

Forhandlingsfællesskabet og arbejdsgiverne i KL og Danske Regioner udveksler krav. Det vil sige, at parterne fortæller hinanden, hvad de gerne vil have den anden part til at gå med til.

Første forhandlingsmøde i starten af januar

Der er forhandlingsmøder både på et teknisk og et politisk niveau. Så nogle gange er det embedsmænd, der mødes, og andre gange er det de fagligt valgte, der mødes.

Sidste forhandlingsmøde i slutningen af februar

Parterne mødes efter planen for sidste gang i slutningen af februar. Her forventer man, at der opnås enighed om nye overenskomster.

HB godkender på vegne af medlemmer

DAP's forhandlere tager resultatet af forhandlingerne med tilbage til hovedbestyrelsen, som ifølge DAP's vedtægter skal godkende resultatet på vegne af medlemmerne.

Gennemgang af OK for medlemmer

Når resultatet er godkendt, vil DAP invitere medlemmerne til gennemgang af resultatet. Her vil der også være mulighed for at stille spørgsmål til forhandlerteamet.

Ny OK træder i kraft

Den nye overenskomst træder i kraft den 1. april. Ansatte i den offentlige sektor kan derfor se frem til lønstigninger i april-lønnen i slutningen af måneden.

DAP's nye hovedbestyrelse. Fra venstre: Steen W. Elkjær-Christensen, Emilie Grzona, Lea Bech (næstforkvinde), Anne Marie Horn (forkvinde), Julia Fanth, Tina Callow og Nanna Marie Jensen.

DAP'S MEDLEMMER SATTE RETNINGEN

I starten af november var knap 30 DAP-medlemmer samlet i Aarhus til faglig udvikling, fornøjelse og fællesskab, da DAP afholdt årsmøde og generalforsamling.

AF JON KIRKETERP JØRGENSEN

28 stemmeberettigede og en lille håndfuld praktiske hjælpere var grundlaget for en hel dags fejring af det faglige fællesskab i DAP, da foreningens medlemmer samledes til årsmøde og generalforsamling.

Arrangementet løb af stablen i DAP's aarhusianske base på LYNfabrikken, og først på programmet var generalforsamlingen, hvor der blandt andet var valg til nogle af de politiske poster.

Nuværende næstforkvinde Lea Bech opnåede genvalg, og hun skal dermed også de næste to år passe posten som DAP's næstforkvinde.

I hovedbestyrelsen havde to medlemmer valgt at træde tilbage. Heldigvis stod friske kræfter i form af Julia Fanth og Steen W. Elkjær-Christensen klar til at overtage, og de blev begge valgt som hovedbestyrelsesmedlemmer for det kommende år.

Generalforsamlingen bød også på en række opdateringer af DAP's vedtægter. Blandt andet blev medlemskategorierne opdateret, ligesom næstforpersonens vilkår for frikøb blev opdateret for at svare til rollens indhold og opgaver. Hele referatet kan findes på dap.dk.

DAP's arbejde i 2026

Generalforsamlingen godkendte også DAP's arbejdsprogram, som sætter retningen for både det politiske og det organisatoriske arbejde det kommende år.

Medlemmerne godkendte, at DAP skal prioritere kræfterne på fire hovedområder: de kommende overenskomstforhandlinger og DAP's tre gennemgående fokusområder: et DAP for alle, et fag i udvikling og et kendt og anerkendt fag.

Godkendelsen af arbejdsprogrammet betyder, at medlemmerne fortsat bakker op om den retning, der blev sat sidste år. Det vil sige, at DAP fortsat har fokus på at få flere psykomotoriske medlemmer til at melde sig ind i fællesskabet og at være tæt på medlemmerne der, hvor de befinder sig.

Arbejdet med at udvikle faget fortsætter også. Det sker blandt andet ved, at DAP løbende sidder med ved bordet, når PMT-uddannelsernes struktur og de psykomotoriske terapeuters efter- og videreuddannelsesmuligheder drøftes i forskellige fora.

Medlemmerne har også bakket op om, at arbejdet med at få en autorisation til faget fortsat skal prioriteres. Ligeledes vil fokus være på, at flere psykomotoriske terapeuter bliver ansat i egen fagtitel. ●

NY EFP-REPRÆSENTANT OG FØRSTE GENERAL- FORSAMLING

Mireia Serra Voltas er ny dansk repræsentant i European Forum of Psychomotricity. Netop hjemvendt fra Utrecht i Holland, hvor hendes første generalforsamling fandt sted, skriver hun her om hvervet som repræsentant for de danske psykomotoriske terapeuter.

Mireia Serra Voltas

Uddannet psykomotorisk terapeut fra KP i Hillerød (2014) og relationel traumeterapeut hos Merete Holm Brandbjerg (2022). Har 10 års erfaring som psykomotorisk terapeut i Region Hovedstadens Psykiatri og arbejder som ekstern underviser i psykiatri på KP i Hillerød. Har desuden over 25 års erfaring i krydsfeltet mellem terapi og kunst – både som underviser i kunstneriske, pædagogiske og terapeutiske sammenhænge og performer.

Læs mere på: mireiaserravoltas.dk

AF MIREIA SERRA VOLTAS, PSYKOMOTORISK TERAPEUT

Stille og roligt – og med fødderne først – er jeg nu landet i European Forum of Psychomotricity (EFP) som ny dansk delegeret.

Det skete efter en inspirerende weekend i Utrecht i Holland fyldt med gode samtaler, cykelture og fælles middage med de øvrige delegerede, medlemmer af arbejdsgrupperne og vores hollandske kolleger.

Jeg træder ind i rollen med stor taknemmelighed for den generøse sparring fra to tidligere danske formænd, Lone Frimodt-Møller og Ditte-Marie Post – og med en tro på, at jeg kan bringe noget meningsfuldt med til bordet.

Tak for tilliden – jeg glæder mig til at bidrage og være med til at videreføre det stærke danske aftryk i EFP!

Jeg ønsker at være en delegeret, som øver sig i at finde en balance mellem det identitetsskabende og det identitetsudfordrende. Jeg ønsker at være talerør for en dansk psykomotorik, der er i bevægelse – og kan se mig selv repræsentere et felt af erfaring, relation, sprog og praksis, der er i liv gennem vores opmærksomhed og måde at være i kontakt på. Jeg ser rollen som delegeret som en mulighed for at lytte, udveksle og skabe forbindelser – både med andre psykomotoriske terapeuter i Europa og med beslægtede fagligheder. Jeg tænker derfor ikke rollen som et ståsted, hvorfra jeg skal beskytte eller promovere en identitet, heller ikke kæmpe for den – men snarere som et åbent sted for nærvær og udveksling.

Samtidig er jeg bevidst om den store diversitet i psykomotoriske tilgange – både i Danmark og internationalt. Herhjemme arbejder vi inden for mange forskellige kontekster og praksisformer, og jeg kan som enkeltperson ikke rumme hele bredden.

Men jeg kan være nysgerrig. Jeg kan lytte. Jeg kan holde et åbent rum, som andre kan fylde med erfaring, viden og perspektiver – hvis de har lyst.

Det er noget, jeg gerne vil stå for – og som jeg også oplever, at vores fagforening står for.

Hvis du har noget på hjerte, inviterer jeg dig til at række ud. Har du perspektiver, praksisformer eller erfaringer, som du mener bør have en stemme i et internationalt forum som EFP? Så ræk ud. Vi lytter – og tager gerne din stemme med videre. ●

“At blive psykomotoriker – mellem krop, teori og verden”

NATACHA NÖRREMARK,
PSYKOMOTORISK
TERAPEUTSTUDERENDE,
3. SEMESTER,
KP HILLERØD

Når man læser til psykomotoriker, er det ikke kun hovedet, der skal lære – hele kroppen er med i undervisningen. Jeg havde ikke forestillet mig, hvor meget studiet også ville røre ved mig som menneske. Så her står jeg: halvvejs i mit studie – spændt, udfordret og nysgerrig.

Jeg har før været meget stiv i kroppen, nok på grund af manglende stræk og bevægelse efter flere års inaktivitet. Vores bindevæv er det største sensoriske organ, som skal passes på, da det giver vores krop form og struktur. Jeg havde før i tiden aldrig haft brug for at få strakt min ryg, men siden jeg startede på dette studie, har jeg mærket en stor forskel, og jeg har nu stor gavn af at strække ud nok til, at jeg hører et knæk. Jeg er nu meget mere interesseret i, hvordan man holder sin fascia, altså bindevævet, sundt og elastisk. Det tager jeg med i min faglige rygsæk og kan nu bruge til at hjælpe andre fremover.

Dette fag får en til at skulle lære at mærke, som om det er noget helt nyt. Jeg har skullet lære at mærke – både det behagelige og det sårbare. Jeg oplever til tider, at det efter en afspænding eller en afgrænsende øvelse har sat tanker og følelser i gang hos mig. Det med at bruge kroppen som redskab er virkelig noget helt særligt.

Så hvordan oversættes den lærte teori fra undervisningen til en kropslig erfaring? Jeg har lært at give mig hen til øvelserne og afprøve både psykiske og fysiske grænser i mit eget bevægeapparat. I undervisningen tales der om regulering, nærvær og grænser. Jeg begynder at forstå, at det ikke kun gælder for dem, vi skal arbejde med – men også os selv.

På mit 3. semester handler det særligt om den professionelle rolle, og her læres der om mange typer terapi og psykologiske retninger. Her kan der læres om ens egen forståelse af, hvad en terapeut kan gøre for en klient. Jeg har lært, at professionelt nærvær ikke handler om at lukke af for egne følelser, men om at blive bevidst om dem. Her kan den psykodynamiske tilgang være metoden til at undersøge det ubevidste af vores egen historie, følelser og overføringer i mødet med en klient.

Så måske er det lige netop det, som psykomotorikken kan tilbyde verden. En måde at forbinde det indre og ydre, kroppen og tanken på. Men først må jeg og mine medstuderende lære at stå i feltet selv; mellem teori og erfaring, mellem os selv og andre. ●

Kronik

NYUDDANNET PÅ ARBEJDSMARKEDET

Jeg ved stadig ikke helt, hvad jeg kan

For et år siden skrev VIA-studerende **Claudia Knudsen** under overskriften “Snart nyuddannet – men hvad kan jeg overhovedet?” om at være næsten færdiguddannet og den usikkerhed om det fremtidige arbejdsliv, der følger med. Med eksamensbeviset i baglommen og et nyt job som psykomotorisk terapeut i hus har vi bedt Claudia om at reflektere over tiden, der er gået, og skrive kapitel to af historien. Har hun fundet ud af, hvad hun egentlig kan?

Det er stadig svært at svare på, hvad jeg kan. Jeg kan godt nogle gange gå rundt på arbejdet og tænke: Hvad kan jeg egentlig bidrage med, og hvilken rolle kan jeg indtage?

Mine nye kolleger på det socialpsykiatriske bosted, jeg er blevet ansat på, er vildt søde og åbne over for min faglighed og siger, at de er spændte på at høre, hvad jeg kan se, og hvilket perspektiv jeg kan give på arbejdet. Men det skaber også et pres, fordi jeg ikke er sikker på, at jeg kan leve op til deres forventninger.

Men jeg oplever i momenter i hverdagen, at jeg er blevet klogere på min faglighed. Momenter, hvor jeg lige pludselig ser, hvad den psykomotoriske faglighed kan bruges til.

Så jeg kan ikke sige, at jeg ved lige præcis, hvad jeg kan. Men jeg bliver hele tiden klogere på det.

Jeg synes også, at jeg hele tiden – siden jeg blev færdig med uddannelsen – rykker mig i forhold til min faglighed.

Jeg har kun været på mit nye arbejde i tre uger, men allerede nu kan jeg jo se, at der er situationer, hvor jeg bruger min faglighed og får mere tro på mig selv og min faglighed. Så langsomt forsvinder usikkerheden.

Og så kan jeg også mærke, at jeg er mindre optaget af at bruge meget tid og energi på at kunne forklare helt præcis, hvad det er, jeg kan, og få folk omkring mig til at forstå det. Jeg er bedre til at finde ro i, når jeg ikke engang selv har svaret endnu, hvorfor jeg så skal kæmpe for at få andre til at forstå det.

Den følelse af øget ro omkring min fremtid oplevede jeg også i min jobsøgning. Inden jeg sagde ja til jobbet som psykomotorisk terapeut på bostedet, fik jeg tilbudt et andet job, som jeg sagde nej til. Det føltes ikke som det rigtige for mig.

Så tvivlen om, hvad jeg kan, bliver også ledsaget af en tro på, at jeg i hvert fald kan noget. Måske kan jeg ikke sætte helt konkrete ord på hele min faglighed, men jeg ved, at jeg kan noget. Og jeg vidste også, at der var et job til mig, som

var mere rigtigt til mig end det første, jeg fik tilbudt. Og det blev bekræftet af, at jeg kunne søge et job, blive kaldt til samtale og få tilbudt et job. Det fortæller mig, at jeg og min faglighed er noget værd for en arbejdsgiver. Det gav også noget ro.

Jeg ved også, at jeg ikke er den eneste, der står med tvivlen og usikkerheden.

Forleden mødtes jeg med en gruppe venner fra studiet, og jeg kunne høre, at vi går og tænker over de samme ting. Vi talte om, at på den ene side er der ingen af os, der egentlig laver decideret psykomotorisk arbejde. Men på den anden side bruger vi hele tiden vores faglighed i vores arbejde. I det relationelle arbejde, i kommunikationen og opmærksomheden på borgere og kolleger.

Men vi gør det også uden at være meget bevidste om det. Bare det at sidde i en samtale med en borger, hvor jeg observerer og analyserer, er jo noget, jeg har lært på studiet, og som jeg gør helt automatisk. Så måske gør vi det i virkeligheden meget oftere i mange flere situationer, end vi er bevidste om.

Jeg har som sagt kun været på mit nye arbejde i under en måned, så det hele er meget nyt. Jeg er glad for jobbet, opgaverne og kolleger, så lige nu giver det virkelig meget mening for mig at være der. Jeg lærer enormt meget, jeg udvikler mig, og jeg har det godt, når jeg går på arbejde.

Men jeg er ikke sikker på, om det er socialområdet, jeg skal være i på langt sigt. Lige nu passer det mig rigtig godt, men jeg har også et langt arbejdsliv foran mig. I min kronik for et år siden beskrev jeg det som en blank side, der skulle udfyldes. Nu har jeg skrevet den første linje og er sindssygt spændt og nysgerrig på, hvad der ellers skal stå på siden.

Her på bagkant kan jeg jo også se, at det har været et vanvittigt og virkelig givende år. Jeg er blevet færdiguddannet, er flyttet til Sjælland, har været ude at rejse og har fået et fuldtidsjob som psykomotorisk terapeut. Det har jo været megafedt at gennemgå den udvikling.

Så selvom det kan virke skræmmende at stå der, lige før man skal videre i livet og ikke vide, hvad der skal ske, så har det været så fedt. Og jeg elsker bare, hvor jeg er nu.

Har jeg så fundet hele svaret på, hvad jeg kan? Nej, overhovedet ikke. Men jeg bevæger mig i den rigtige retning, og svaret skal nok komme hen ad vejen. Måske har jeg det snart. Måske er det nærmest en livslang tvivl, jeg skal have med mig i min faglige udvikling, hvor jeg hele tiden bygger på. Og det har jeg det faktisk helt okay med. ●

BEVÆGELSE: EN GRUNDBOG

af *Uffe Læssøe,*
Anne-Merete
Kissow og
Nils Erik Sjöberg

Bogen giver en grundig definition af bevægelse, forudsætninger for bevægelse, vurdering af bevægelse. Gennem hele bogen er fokus klart med teoretiske perspektiver og kobling til praksis. Temaer i bogen er blandt andet: definition af bevægelse; bevægelse og træning; bevægelse og menneskesyn; bevægelse og kropsbevidsthed; bevægelse og smerteteori; bevægelse og social udsathed; mental sundhed; perspektiver på bevægelighedstræning og udspænding. Alle afsnit inddrager på forskellig vis didaktiske metoder og motivationsteori; koblinger til anatomi og fysiologi. Bogen henvender sig til sundhedsprofessionelle, OG psykomotoriske terapeuter er nævnt som faggruppe. Det bliver man da glad for!

Bogen er både yderst relevant for færdiguddannede psykomotoriske terapeuter og en oplagt grundbog på uddannelserne. Der er et bredt perspektiv på kropsbevidsthed, som er interessant. Jeg blev især klogere på, hvordan brug af VR-briller påvirker kropsbevidstheden. Der kan læses tydelige koblinger mellem fysioterapi og psykomotorik, og hvor vi har fælles referenceramme.

Jeg vil stærkt anbefale at læse bogen.

Anmeldt af Ingrid Arild Jensen

VERDENS VIGTIGSTE ARBEJDE

af *Anneke Dapper-*
Skaaning og
Dorthe Boss Kyhn

Verdens vigtigste arbejde er primært til dig, som arbejder i demens- og ældreplejen. Bogen sætter fokus på medarbejdernes trusel i ældreplejen og gør det på en let forståelig måde. Arbejder du selv på området, vil du i bogen føle dig værdsat og forstået. Der bliver sat ord på, hvorfor vi kan få stress, opleve omsorgstræthed og i yderste konsekvens blive sygemeldt. De to forfattere har bud på, hvordan dette kan forebygges med supervision. Mange steder bruger man allerede supervision, men ikke alle, og det lider fagligheden under. Der er ikke rigtig tradition for dette på ældreområdet, måske fordi man tænker, at det er afvikling af liv og ikke udvikling af liv, som skriver de i bogen.

Med Verdens vigtigste arbejde bliver du klogere på din faglighed i omsorgsplejen og vigtigheden af at drage omsorg for dig selv blandt andet med compassion for dig selv og dernæst for borgerne.

Bogen er relevant for alle faggrupper, der beskæftiger sig med relationsarbejde, hvad enten det er områdechefer i kommuner eller daglige ledere ude på de forskellige institutioner og deres medarbejdere.

Anmeldt af Naja Jelgersma

HVAD VIL DU ANBEFALE TIL EN FAGFÆLLE?

Brug formularen til at dele dit bedste tip til bøger, podcasts, foredrag, der er relevant for psykomotoriske terapeuter.

Månedens bog

 gads forlag

TOAST

NÅR NERVESYSTEMET ER SLIDT OG UDMATTET

Når kroppen har været i alarmberedskab alt for længe, kan selv små ting føles som store trusler. Måske sover du dårligt, trækker vejret for hurtigt, føler dig overstimuleret, presset eller helt tom indeni? Du forsøger at tænke dig ud af det, at tage dig sammen. Men det virker ikke – for det er ikke viljen, der fejler noget – det er dit nervesystem, der er slidt.

FÅ 20% RABAT VED
KØB AF BOGEN PÅ
WWW.DAP.DK/MEDLEMSKAB/MEDLEMSEFORDELE/

Forfatter
Pernille Thomsen

Videre- og efteruddannelse er en investering i dig selv og din faglighed.

Se, om ikke der er noget for dig!

Mange hilsener

Rikke

raj@dap.dk
dap.dk/kurser

SANSE MOTORISK SCREENING: METODE, VURDERING OG PRAKSIS

14. februar 2026 i Randers
Underviser: Signe Miranda

På dette kursus bliver du introduceret til metoden bag sansemotorisk screening hos normalt udviklede børn.

Vi gennemgår de centrale elementer i screeningen – herunder de primære sanser, refleksrester, rytme og bevægelsesmønstre – og ser på, hvordan de tilsammen danner et billede af barnets sansemotoriske status.

Undervejs deler vi erfaringer og aktiviteter, der kan bruges i den efterfølgende træning tilpasset de aldersgrupper, du arbejder med.

Kurset veksler mellem teori og praksis, så du både får faglig forståelse og kropslig erfaring. Du skal være klædt på til at kunne bevæge dig.

Det er en forudsætning, at du har et dybdegående kendskab til primære sanser og spædbørnsreflekser, da de indgår som grundlag for screeningen.

Målgruppe for kurset er færdiguddannede psykomotoriske terapeuter og studerende, der har bestået semester 2.

Pris
1.350 kr. for medlemmer
1.100 kr. for studerende
1.850 kr. for ikke-medlemmer

TERAPEUTISK SAMTALETEKNIK

**26. marts 2026 i Randers eller
11. april 2026 hos DAP i Ordrup**
Underviser: Lars Lindhart

Oplever du, at samtaledelen i den psykomotoriske intervention kan være en udfordring? Er det svært at finde ud af, hvad du skal spørge om, og hvorfor du stiller de spørgsmål, som du gør? Oplever du at have været på "overarbejde" eller forvirret efter, at du har haft en samtale? Eller mangler du bare generelt et godt flow i samtalen?

Så er kurset i terapeutisk samtaleteknik noget for dig.

Workshoppen er for alle – om du har privatpraksis, eller du er ude ved medarbejdere, eller om du snakker med virksomheder, eller om du er derhjemme sammen med kæresten og ikke forstår en pind af, hvad han/hun siger – disse redskaber kan bruges i alle relationer – og de kan også bruges i din egen indre dialog og din egen måde at håndtere dine udfordringer på

I løbet af workshoppen seks timer kommer vi i dybden med samtalen og, hvordan den kan forløbe i flow.

Efter kurset er der to timers opfølgning online, hvor du kan stille spørgsmål og dele erfaringer med de andre kursusedeltagere.

Pris
1.300 kr. for medlemmer
900 kr. for studerende
2.100 kr. for ikke-medlemmer

I DETTE BLAD

“Psykomotorikken rummer kompetencer, der er direkte relevante for inklusionsarbejdet: kropslig selvregulering, relationsarbejde og støtte til trivsel og deltagelse.”

KARL JOHNSEN
POLITISK RÅDGIVER I DAP
/ SIDE 16

“I bund og grund skal man dosere indsatsen og have god tålmodighed. Man skal kigge på det hele menneske og ikke kun tænke beskæftigelsesrettet, selv om det er det, der står i jobbeskrivelsen.”

LINE HALD
PSYKOMOTORISK TERAPEUT
I KØBENHAVNS KOMMUNE
/ SIDE 12

“Måske er det lige netop det, som psykomotorikken kan tilbyde verden. En måde at forbinde det indre og ydre, kroppen og tanken på.”

NATACHA NÖRREMARK
PSYKOMOTORISK TERAPEUTSTUDERENDE
/ SIDE 27

HAR DU EN PROFIL PÅ “FIND BEHANDLER”?

Så sørg for at holde den opdateret:

- Er din adresse og telefonnummer stadig det samme?
- Har du specialiseret dig? Du kan for eksempel tilføje depression, stress, nakkesmerter, søvnproblemer eller patienter med bestemte diagnoser til din tekst, så det bliver nemmere at finde dig.
- Tilbyder du ikke længere behandling? Så hjælp dine selvstændige kolleger og slet din profil så interesserede ikke går forgæves. Du kan altid oprette den igen.

<https://dap.dk/medlemskab/guide-opret-behandlerprofil/>

